

FA VU VUT

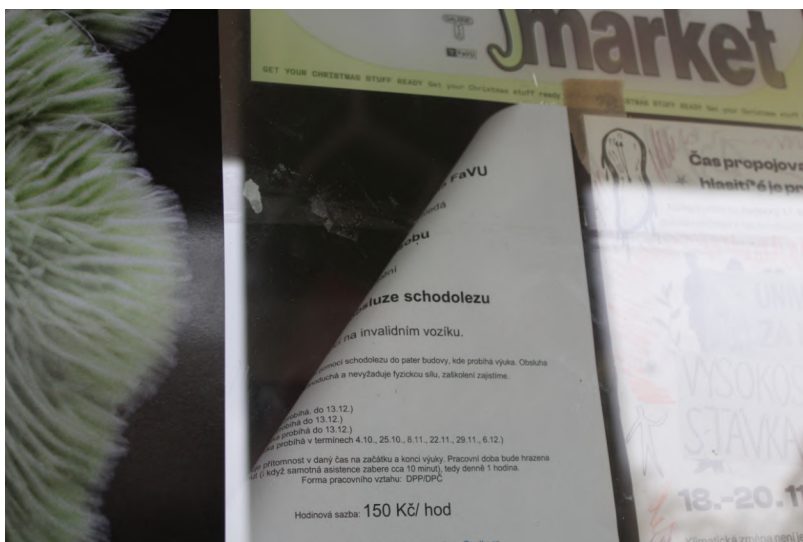
Průvodce neviditelnými
prostory jediné
umělecké univerzity
v Brně.

Vytvořeno doučasnou
Katedrou bariér - tu
tvoří jedno zkrýplený
studenstvo.

Drahé čtenářstvo,

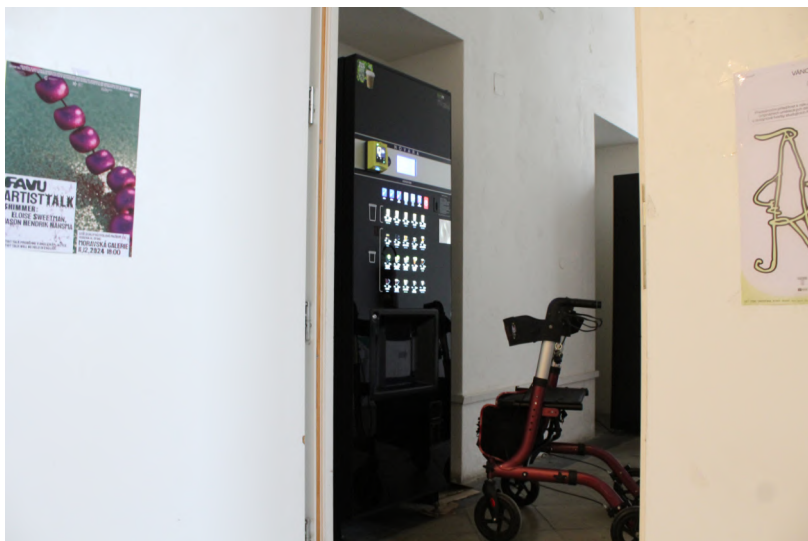
máme před sebou *Průvodce neviditelnými místy fakulty FaVU VUT¹* pod dočasně utvořenou *Katedrou bariér*. Na tento výlet budete potřebovat čtyři funkční zdravé končetiny nebo zkurveně hodně trpělivosti. Průvodce využívá tzv. criping – centrování postižené zkušenosti a braní si zpět narativu a moci postiženými osobami. Projdeme si fakultu pomocí horroru podle skutečných událostí – mého studia s vozíkem na bariérové univerzitě.

Kávovar U2

Jako první zastávku doporučujeme automat s kávou. Pokud překonáte první schody, abyste se vůbec dostalý² ke dveřím fakulty, zjistíte, že vás čekají další pořádné schody jen k vrátnici. Pokud byste chtělý do areálu samý, musíte podniknout výšlap na horu ulice Úvoz a dostat se k vjezdu pro auta. To ale není cesta, kterou se dostanete ke své kávě, kterou po prvních schodech těžko vynecháte, protože již zde vám pravděpodobně dojde všechna energie. Kolečka proto nechte dole nebo začněte shánět asistenci. To není vůbec náročné, stačí žádat tři měsíce před začátkem semestru o řešení situace jako studenta na vozíku a pak se celé ty tři měsíce nechat ignorovat, dokud se situace nezačne řešit až v prvním týdnu výuky. Pokud máte spolužactvo, co zoufale shání jakoukoliv příležitost si přivydělat (tady nám brněnská lokalita výjimečně hraje do karet) nebo vás má rádo nebo má zkušenosti z dřívějšíka, tak asistenci už nebude těžké obstarat. Stačí je spojit s paní tajemnicí, která vás před vaším novým asistentstvem bude misgenderovat³ (pokud máte velké štěstí, můžete si zkusit i pozici trans* vozíčkářstva) a deadnamovat⁴. Jakmile se tedy dostanete k automatu, stačí vybrat preferovanou kávu – doporučení od místních je lungo bez cukru – a čekat, než přijde váš vyučující, a jako první, co vám v tomto dni řekne bude otázka na vaši diagnózu a zdravotní stav. Samozřejmě nemusíte odpovídat, protože takové zdravotní informace nikomu nedlužíte a cizím lidem do vaší diagnózy nic není. Ovšem přidejme mocenskou nerovnováhu v prospěch vyučujícího a fakt, že se vám nebude chtít edukovat dalšího člověka o tom, že je to velmi neslušná otázka vzhledem k tomu, že postižení

lidé jsou v naší společnosti nucený stále něco dokazovat – takže odpovíte, že hypermobilní typ Ehlers-Danlosova syndromu⁵ a další přidružené diagnózy. Ticho. EDS stejně nikdo nezná, takže vysvětlujte dál...

Mezipatro U2

Další turisticky oblíbenou lokací je mezipatro do dalšího patra u schránky ombudsosoby⁶, která může být na škole jen jeden den v týdnu a vy pořád nevíte, co si o ní myslet, protože jste se jí svěřili s ableistickými⁷ mikroagresemi, co jste zažily a dodnes nevíte, jestli zaměstnanectvo školy teda dostane nějaké školení nebo jaký je výstup, ale upřímně už ani nemáte sílu to zjišťovat. Máte klasický den, kdy vás veze kámošstvo, když vás zastaví další spolužačstvo. Kouká a vám začne docházet, jaká turistická atrakce tady je.

Jste to vy. Když vás vidí na rozvrzaném občasném funkčním schodolezu⁸, neodpustí si poznámku: „Ty se tak máš, že se tu tak vozíš.“ Zůstejte stát v údivu, taková pitomost se každý den nenabízí vidět. Ale víte, že ableismus máme všichni velmi vzitřně, tak to tentokrát chcete vysvětlit. „Ono to vlastně nejede moc dobře, spíš bych tu ocenil výtahy a věř mi, že bych mohem radši chodil po svých.“ Vlastně ten schodolez nesnášíš, ale co ti zbývá, když tu chceš studovat a minimalizovat svou chronickou bolest. Už si myslíš, že atrakce končí, když najednou... „Ale stejně to máš skvělý, se tady o tebe tak starají a vozí tě tu.“ V této situaci místní doporučují jen dodat: „Až ti nebudou fungovat nohy, budeš se moct taky vozit...do toho!“

Chodba prvního patra U2

Další památka FaVU se nachází v první patře, tedy spíš její imaginární památeční deska. Tento prostor se také odkazuje k historii shánění asistenstva. Zastavte se v pondělky, kdy zjistíte, že po angličtině od 10 do 12, kdy máte mít pauzu, než se vrátíte na výuku od 14 do 18, si na oběd podle rozvrhu nedojdete. Tady vám totiž přijde email s rozvrhem služeb a zjistíte, že na oběd dolů se pomocí pro vás nepočítá. Odepisujete, jestli se s obědem počítá. Zjišťujete, že ne, že se máte hezky učit celý den nebo kdovíco. A jak si tedy máte zajít na oběd? Dozvídáte se, že pokud se vám to nelíbí, můžete si doma hezky navařit oběd do krabičky a sníst si ho u výhledu na svobodné lidi na dvoře školy. Jako postiženého člověka vás jistě myšlenka další práce na doma, kde se obvykle snažíte hlavně maximálně dobrat síly, jistě zcela nadchne. Zaříd'te si tedy odvoz na oběd a zpět nezávisle. Prémiová péče první třídy.

Muzeum 300

Dále v druhém patře naleznete vysoce hodnocené muzeum 300. Jednotlivé expozice naleznete za různými dveřmi v chodbě. První stojí za pozornost vypravit se na část s názvem *WC ženy*. Ať už jste žena nebo kdokoliv jiný, vychcat se musíte. Genderově neutrální toalety pod obvyklým názvem WC pro invalidy zde nehledejte. Za

druhými dveřmi najdete kolem mísy vzácné antické ručky na podporu lidí, co mají obtíže se zvedat z hajzlu. To nezní nijak kuriózně, ale musíte znát legendu, která se za nimi skrývá. Ta praví, že jedno studentstvo bylo nešťastné z nulové podpory ve škole pro jeho problémy s mobilitou, tak zažádalo o madla k toaletě. Měsíce plynuly a ze záchoda se mu nezvedalo o nic snadněji. Začala se šířit fáma, že madla se již zjevila, ale na u ateliéru stále nic. Pak se ukázalo, že zlé

čarodějnictvo je nechalo přemístit sem, protože závidělo postiženým lidem všechny jejich hodnotné benefity, které jim bez práce tečou do kapsy. Malý hodný skřítek pomocníček chtěl pomoci přidat ručky k ateliéru studentstva, ale omylem je přidalo do přízemí budovy U4. Spojenkyně a kamarádka postiženého studentstva se ale vydala zlomit kletbu a nechat dát madla do prvního patra k ateliéru studentky. Měsíce plynuly a spojenkyně ne a ne doputovat do jeskyně čarodějnictva, když se tam však konečně dostala byla již

dobře připravena na bitvu s čarodějnictvem. Však když do jeskyně dorazila, zjistila, že stačilo si s čarodějnictvem v klidu sednout, uvařit kávu jim a u teplého nápoje vysvětlit, že lidé s postižením nemají v této společnosti žádné výhody, pokud mají nějakou pomoc od státu stálo je to mnoho nervů a administrativní i emoční práce. Když čarodějnictvo zjistilo, že postižené*í zažívají ve společnosti více útlaku než pomoci, kletbu zrušila a sama od sebe nechala přidat madla i na U4 do prvního patra.

Další místnost v muzeu 300 je označena U2/326 a zde najdete dechberoucí zprávu o tom, jaká je dnešní generace plná slabých citlivek. Stačí se usadit na nejfrontálnější výklad, který jste kdy zažili. K výkladu se vám promítne zcela neočekávaný (bez trigger warningu⁹) zážitek – hodinu se vám bude promítat fotka sebepoškozování řezáním a následně míření zbraně. Pokud se ozve, že vám to není komfortní, tak tato žádost bude shozena s tím, že je to přece edukativní materiál. Tak se poddejte zážitku a užijte si jízdu při tomto povinně-volitelném předmětu.

Zlatým vrcholem bude jistě návštěva učebny 330, která má ve svých zdech vypsáno památné věty z dnes již legendární přednášky: „Některé psychologické směry nám říkají, že i takoví ti opravdu hodně postižení lidé, co mohou jen ležet mají nějakou hodnotu. Třeba se tvrdí, že i takový postižený *NEČLOVĚK*, co ani moc nemluví a jen leží, nám přeci jen dává nějakou zpětnou vazbu o nás samotných.“ S touto poezií si budete muset chvíli samy posedět a najít nějaký význam.

Kam jít na drink?

Jakmile se po dlouhém dni zcela vyčerpané*í vypravíte domů, dojde vám, že povinnosti studentstva umění nekončí za dveřmi učebny. Sociální kapitál¹⁰, nezbytný pro uměleckou praxi, se totiž sám nesbírá. Zároveň pro pohyb v bariérovém prostředí potřebujete kámošstvo a taky se chcete kamarádit, protože jste prostě člověk – sociální bytost toužící po lásce a uznání. Jenže se připravte, že setkávání se buď dějí v nepřístupných hospodách, které představují smrtelnou kombinaci lepku a alkoholu, nebo se dějí v pozdních hodinách, v kterých už vy zkrátka potřebujete spát. Ale neobávejte se, tento doplňkový výlet vám delegace brzy přestane nabízet, protože usoudí, že stejně většinou nemůžete. Zároveň se tady nemusíte moc trápit systémovým selháním, protože se lehce

přesvědčíte, že je to vaše vina a že vás stejně asi nikdo nemá rád. I když občas se kámošstvo najde a o to jsou to krásnější momenty, které jen tak nezapomenete. A ne proto, že jste postižení, ale protože tato přátelství vyžadují překonání mnoha bariér a intenzivnější péči.

Jak na veřejnou dopravu?

Dále je důležité si předem zjistit pravidla a kulturu místní dopravy. Za vysoce neslušné a neresppektující vůči řidiči se považuje požádat o sundání plošiny v autobuse. Jako vozičkář se doporučuje buď si sundat vozík sám nebo udělat backflip. Naštěstí vedle FaVU ani bezbariérová tramvajová zastávka není, takže plošina tam ani vyklopit nejde. Ovšem bohužel památkářstvo v této oblasti bylo zcela nedostatečně zapojené a tedy nezabránilý přestavbě této

půvabné ulice, takže je zcela rozkopaná. Doporučujeme vám dopřát si výstup na zastávku Všetického.

Posezení před U4

Skvělým místem například pro romantický piknik je posezení před budovou U4. Pokud zrovna necestujete se svým kámoštvem nebo partnerstvem, můžete si přisednout k náhodnému pedagogovi a poslouchat o tom, jak o postižených lidech mluví jako o „zelenině“, což má pro tuto zemi hluboký kulturní význam (lidi tady obecně milují ponižovat postižené). Případně můžete odpočinkově projíždět obsah vašeho telefonu, dokud nenarazíte na email, který je odpovědí na vaše minimální požadavky o přístupnosti hodin. Stojí v něm, ať si předmět radši odhlásíte, pokud máte tolik potřeb. Vše se dá ovšem

vyřešit při telefonátu, kdy zjistíte, že jde pouze o nedorozumění a pedagog vám s radostí vysvětlí, že jen prostě nechápe, jak jako udržíte kameru v ruce, když jste na vozíku... Učitel vám přislíbí, že si můžete obhlídnout, jestli předmět zvládnete. Což vám umožní unikátní zážitek plný adrenalinu, kdy budete do poslední minuty zpochybňovat, zda jste dost dobrá*ý a dokážete svou kompetenci, o které si samý nejste jisté*í.

Místní kuchyně

Až vám vyhládne, doporučujeme místní vyhlášenou kantýnu a komunitní prostor Vegýna. Najíte se tam vždycky za levno a z rostlinné stravy, ale pokud nemůžete lepek, tak si radši sbalte vlastní. Součástí autentické místní kuchyně je to, že nemůžete očekávat, že by se objevila nějaká instituce, která by třeba dotovala dovážení bezpečného jídla nebo by podpořila nakupování ingrediencí bez stop lepku. Naštěstí Česko je na základě národní kuchyně jistě výjimkou ve statistice, že zhruba každý 30. člověk lepek ze zdravotních důvodů nemůže jíst. Pokud máte opravdu hlad, můžete si dojít do restaurací okolo... jen pozor na schody.

Ateliér tělového designu

Skvělým místem k navštívení je jistě i ateliér, o kterém slýcháte, že je nejinkluzivnějším studiem ze všech a zároveň by to mohlo být vaše bezpečné místo po zhoršení zdraví či nehodě. Tajným místem, které zde navštívit je lékárníčka ve spodní policičce drátěného stojanu, která je poskládána na míru z rozpočtu na výtvarné vybavení ateliéru, protože když ji zrovna nikdo nepotřebuje a nikdo se neptá, tak lékárníčky ani nejsou potřeba. Pokud jste postižený*á, bude pro vás opravdu snadné seznámit se s místními, stačí jen jet na úvodní výlet, o kterém nebudete mít dopředu žádné informace ohledně přístupnosti. Pokud vás tento výlet neláká, je jistě namístě sdílet svoje emoce. Vaše unikátní potřeba komunity na škole, která z velké části stojí na sociálním kapitálu, má snadné řešení. Kdybyste totiž opravdu chtěli poznat spolužactvo, tak si prostě zvednete prdel a budete tu pracovat od rána do večera, což je něco, co si může dovolit každý a pak už se přece organicky nějak seznámíte. Navíc do všech míst, kde si to dovolíte, můžete dělat malé intervence. Můžete třeba požádat o matraci na ležení, kde když se vám udělá slabo nebo si kvůli opakovanému točení hlavy chcete dát nohy nahoru, nebude to problém. Lokální specialitou v oblasti designu interiéru už pak jen bude, že to nikdo nebude respektovat, dokud vaše ležení nebude tak nechutné, že už vyjde nastejno si lehnout na zem.

Školní dvůr

Výlet doporučujeme zakončit v malebném malém parku na dvoře školy na oblíbených dřevěných lavičkách, které jsou jako stvořené na stěžování si na obecnou bariérovost veřejných institucí a zapálení cigarety. Jako doplňkovou atrakci si můžete zapsat povinný předmět, na kterém můžete dávat dlouho dopředu najevo, že je na vás v kombinaci se schody už opravdu moc pozdě odpoledne a jste vyčerpané*í. Dostane se vám poutavé konverzace, kde budete muset vysvětlovat, že chcete být opravdu přípuštená*y ke zkoušce, i přestože se prostě nemůžete dostavit fyzicky do třídy, i když jste už od půlky semestru prosilý o streamování hodiny online přes školní platformu. Obzvláště dobrodružné bude vysvětlování, že nepotřebujete víc štěstí a zdraví do dalšího semestru, ale adekvátní podporu vaší tělomyšli¹¹.

Cestou domů

Na cestě domů (pravděpodobně tramvaj 4 na Hlavní nádraží) můžete pozorovat město, které je více soustředěné na potřeby aut než chodců a přemýšlet o tom, co jste prožili. Třeba vás taky napadne, že nikdo z místních to nemyslí zle, ale jakmile se tyhle zkušenosti naskládají za sebe, dokážou tyto mikroagrese způsobit atmosféru, která je pro postižené lidi zcela nepřátelská. Aspoň mně je z toho někdy pěkně nahovno.

Vysvětlivky

- ¹ *Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně*
- ² -ÿ je zde využíváno jako forma inkluzivního jazyka. -ÿ jako hybrid y a i v morseovce. Čtěte jako i nebo y nebo cokoliv, co vám zrovna vpadne do úst. Inspiraací nám byl český překlad glitch feminismu.
- ³ Misgendering je když vás někdo označuje jinou genderovou identitou, než kterou máte.
- ⁴ Deadnaming je, když si změňte jméno, aby lépe odpovídalo vaší identitě, a někdo se přesto rozhodne používat vaše staré jméno.
- ⁵ Vrozená porucha pojivové tkáně. Více na ehlers-danlosuv-syndrom.org
- ⁶ Inkluzivní jazyk pro ombudsmana či ombudsmanku.
- ⁷ Ableismus je systém útlaku postižených osob.
- ⁸ Schodolez je mobilní zařízení s motorkem, které je možno připevnit k manuálnímu invalidnímu vozíku, aby doprovodná osoba mohla snadno vyvézt vozíčkářstvo do schodů nebo do svahu.
- ⁹ Trigger warning je upozornění před citlivým obsahem, který může pomoci lidem s duševním postižením či epilepsií před epileptickým, panickým nebo úzkostným záchvatem.
- ¹⁰ Sociální kapitál je souhrn zdrojů, které může určitá osoba využít, protože se zná s jinými lidmi. Je to součet užitečných sociálních kontaktů, styků a známostí.
- ¹¹ Tělomysl je pojem, který tlačí zejména postižené aktivistvo po vzoru východních učení, že tělo a mysl nelze chápat odděleně a obojí může onemocnět a mít vlastní potřeby pro úspěšné fungování.

Doporučené tipy

**autorstvo: Eri Mrtva
sazba: Vojtěch Rademacher
2024**

**Průvodce je součástí klauzury v rámci
Ateliéru hostujícího pedagoga.**